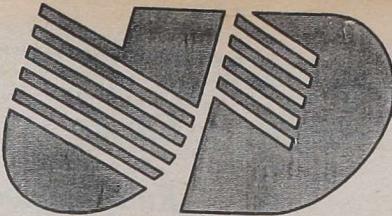

71
anos

ANO LXII • Nº 4.236 35/91) • 09/09/91

O POVO

Trocar, a ordem geral na Polônia

(De Varsóvia - por Mieczyslaw Surek) - Os primeiros contatos que o presidente da Associação Comercial do Paraná, Werner Egon Schrappe, teve com as autoridades da área comercial da Polônia, na manhã de quarta-feira, devendo continhos nos demais dias da semana, deu para sentir que há grandes possibilidades de estabelecer

um intercâmbio comercial mais intenso com empresas polonesas, beneficiando a exportação brasileira. Em troca, há perspectivas de que grupos poloneses estabeleçam "joint-ventures" com grupos brasileiros.

Desde o início dos contatos, o que se sente em todo habitante polônio é um intenso interesse em estabelecer intercâmbio.

Perguntam sobre matéria-prima, couro, por exemplo, conhecem os preços de outros países, montam lojas, começam a pensar que fazendo e vendendo por conta própria, há futuro. Lamentam o número de desempregados existentes na Polônia, revelando que muitos deles são profissionais, dizem que estão sem emprego, mas trabalham vendendo coisas.

Listagens, contatos

O presidente da ACP e a Federação das Associações Comerciais do Paraná, também vice-presidente da CONASC - Conselho Nacional das Associações Comerciais do Brasil - Werner Schrappe, esteve com a senhora Anna Bogucka-Skowronska, que é secretária da Wspolnota Polska, e com o vice-ministro Zbigniew Wojciech Okonski, da área de comércio exterior, mostrando os interesses dos seus representados.

Ficou acertado que haverá uma troca de informações entre as diversas Câmaras de Comércio, as autoridades e as entidades das quais participa como dirigente.

Antes de retornar ao Brasil, Schrappe terá em mãos uma lista de todas as empresas polonesas que se interessam por estabelecimento de negócios. Segundo ele, ainda neste semestre, outubro ou novembro, uma delegação de executivos co-

merciais poloneses, privados e oficiais, estará visitando Curitiba e outras regiões do Paraná para acertar a importação e exportação de produtos, equipamentos e serviços, já funcionando a Câmara de Comércio Brasil-Polônia que, soube aqui em Varsóvia, poderá ter papel importante na intensificação do Comércio entre dois países, com a participação de muitos empresários do sul do Brasil.

Semanário da Cultura Polônica

A programação que festeja os 120 anos da imigração polonesa em Curitiba, inclui os seguintes eventos para setembro: Dia 28, Concurso gastronômico Tipico. Dia 29, na Igreja de Santo Estanislau, às 10 horas, missa solene em polonês. Ao meio-dia, almoço de confraternização na Sociedade União Juventus. Dia 30, no Palácio Avenida, sessão solene comemorativa à data oficial da imigração.

Jubileu de Dom Pedro

O Arcebispo de Curitiba, Dom Pedro Fedalto, está completando 25 anos de ordenação como bispo. Paranaebse da localidade de Rebouças, foi indicado como Arcebispo em 1970. Nesta edição, LUD conta um pouco da vida de Dom Pedro e informa como foi celebrado este jubileu.

Pg. 2 e 3.

Voluntária poliglota

Sebastiana Tortato, uma voluntária que trabalha no hospital Erasto Gaertner, em Curitiba, estuda polonês e outros idiomas para poder se comunicar com os pacientes que têm dificuldades de falar em português.

Pg. 8.

Edição polonesa

Também neste número, mais três páginas em polonês e a aula do curso de polonês.

A partir da página 4.

VOCÊ LIGA E... FLASH!
Suas preocupações são despachadas.

FLASH
Agência de cargas • Encomendas
233-6124

Rockefeller, 125 - Curitiba

DIGNA

É Isto/Tak Jest

Negócios com o Leste Europeu

As mudanças no quadro político da União Soviética já estão sendo aceitas pelos países do Ocidente, inclusive o Brasil. O governo reconhece a independência da Estônia, Letônia e Lituânia e apoia o ingresso destes países na ONU. O Ministério das Relações Exteriores justifica o reconhecimento da independência com base na "memória das circunstâncias em que os estados bálticos passaram a fazer parte da URSS no ano passado". Estônia, Letônia e Lituânia foram anexados em 1940, por Josef Stalin.

A reestruturação política e econômica dos países que fazem parte da URSS começa a criar laços com os países capitalistas. Os soviéticos saem de uma economia centralizada no estado, para um mercado competitivo. Esta saída precisa ser equilibrada para que não traga traumas aos povos daqueles países. Se as dificuldades econômicas já são enormes, com falta de alimentos básicos e roupas, imagina-se o que poderá acontecer com a possível privatização de empresas - e consequente desemprego - se não forem tomadas medidas de proteção aos trabalhadores.

Na Polônia, este "espírito capitalista" já está mais desenvolvido porque as mudanças começaram desde a posse de Lech Wałęsa na presidência do país. Segundo informações do nosso diretor e editor Mieczisław Surek, que está dan do um giro pela Polônia, os poloneses estão muito interessados em intercâmbios comerciais e no descobrimento dos meios de produção e de comercialização praticados no Brasil.

O apoio do Ocidente é fundamental para o crescimento da industrialização dos países do Leste Europeu para a melhoria de condições de vida daquelas povos. Reconhecendo a independência dos países e abrindo canais de negociações como a Câmara de Comércio Brasil-Polônia, estamos ajudando no desenvolvimento brasileiro daquelas nações.

Expediente

Semanário da Editora Lud Lida.

Directora:

Pc. Jorge Morkis(CM), Mieczisław Surek, Paulo Filipak

Editores:

Pc. Jorge Morkis (versão polonesa)

Mieczisław Surek (versão portuguesa)

Redação: Sérgio Pieczarka

Departamento Comercial: José Rendak

Correspondentes/colaboradores: Dom Ladislaus Biernaski, CM; Pc. Lourenço Biernaski, CM; Tomasz Lychowski (Rio de Janeiro); Mariano Kawka; João Krawczyk; Bonifácio Solak; Maria do Carmo K. Goulart; José Kuivava; Thadeu Krul; Jan Polan Tadeusz Kosobudzki (Brasília); Leokadia Sawczuk Furman (Cândido de Abreu); Olgierd Gerard Ligęza Stamirowski (São Paulo); Adalberto Pachnicki.

Direção e administração geral: Alameda Cabral, 846-A - Caixa Postal 1775 - Tel/Fax (041) 233.91.94 - CEP 80.410 - Curitiba - Paraná - Brasil.

Expediente da administração: das 13:30 às 18:00 horas, de segunda a sexta.

Assinaturas:

anual (50 edições) . . . Cr\$ 5.000,00

semestral (25 edições) . . . Cr\$ 3.000,00

Países das Américas (anuidade) US 80 dólares

Europa, Ásia e Oceania (anuidade) US 90 dólares

Como assinar: favor escrever, ou telefonar, pedindo assinaturas, após o que enviaremos cobrança bancária; se desejar, pode ser enviado Vale Postal, ou Cheque Nominal, para Editora Lud Lida.

Digitação eletrônica por LUD/Arte Texto; montagem por Arte Texto; impressão pelo jornal Indústria & Comércio.

FERMIPAN

Empacotamento e Com. de Prod. Alimentares Ltda.

VENDA DE FARINHA DE TRIGO, CENTEIO e SCHROTER - PRODUTOS PARA PANIFICAÇÃO EM GERAL

Rua Luiz França, 1584 - Fones: 266-4468 ou 266-4733 - Vila Oficinas

Maria do Carmo

Rua Tecelões de Lódz

A história das imigrações em Brusque (SC) registra o ano de 1889 como o da chegada de outra leva de imigrantes poloneses (as primeiras, chegaram entre agosto e outubro de 1869).

Embora a atividade dominante na então Colônia fosse a agricultura, os poloneses não se adaptaram a ela. Exerciam a profissão de tecelões es Lódz, na Polônia, e pensavam em aproveitar seus conhecimentos na nova terra que os havia recebido, devido ao seu fracasso como colono.

A imigração foi proveniente da crise no setor que Lódz - cidade industrial - , sofreu no segundo semestre de 1889, com redução de elevado número de operários, atingindo cerca de três mil trabalhadores, e toda a Província (de Lódz) em cerca de nove mil. Em consequência, diminuíram os salários e os dias de trabalho, ocorrendo fechamento das fábricas menores. (...) Com a queda consequente dos salários e a falta de toda e de qualquer possibilidade de ganho para os trabalhadores, a miséria começou a ser sentida, pelas camadas menos favorecidas", segundo o historiador Ruy Wachowicz assinala em seu livro "O Camponês no Brasil".

Além de fornecer um excedente de mão-de-obra altamente capacitada, a Polônia contribuiu de modo decisivo no aparecimento das tecelagens em Brusque, pois os operários especializados - forçados a emigrarem pelas condições reinantes em Lódz -, seriam aproveitados de imediato pelos empreendedores locais.

Com o apoio financeiro e orientação de Carlos Renaux, os poloneses construiram os primeiros teatros de madeira. Rústicos, eles serviram por algum tempo. Era o início de uma atividade têxtil que se aperfeiçoava cada vez mais.

Os tecelões de Lódz, lançaram um mundo de vida, estabelecendo um novo ritmo de trabalho na cidade. Foram os operários pioneiros no setor têxtil, tornando Brusque conhecida como "Berço da Fiação Catarinense".

Como homenagem de gratidão, a cidade origem dos imigrantes chegados a 100 anos em Brusque é lembrada no nome de uma rua: Rua Tecelões de Lódz.

Maria do Carmo 10/08/91

Jubileu de Prata Episcopal

No dia 28 de agosto do corrente ano, a Arquidiocese de Curitiba comemorou os 25 anos de episcopado de D. Pedro Fedalto. Naquele dia a Igreja Particular de Curitiba esteve unida em ação de graças ao seu Pastor pelo bem que Deus realizou por seu intermédio em prol do povo que lhe foi confiado. São 25 anos - inicialmente como Bispo Auxiliar e a partir de 1970 como Arcebispo de trabalhos apostólicos, de organização pastoral, de preocupações, de orientações e evangelização. Neste espaço, a população da Arquidiocese cresceu enormemente; Curitiba tornou-se região Metropolitana com novos problemas e inúmeros desafios pastorais, entre os quais sobressai o desafio da Pastoral Urbana. Durante o seu pastoreio, multiplicaram-se as paróquias, surgiram novas

pastoriais, vieram numerosas congregações religiosas. O povo admira no seu pastor suas qualidades humanas de acolhida, de escuta, de amizade e compreensão; admira suas qualidades de Pastor que visita as comunidades, que anuncia o Evangelho por todos os meios disponíveis: homilia, rádio, jornal e televisão.

Além dos trabalhos na Arquidiocese, D. Pedro tem uma grande solicitude pela Igreja no Paraná, na Brasil e pela Igreja Universal. Uma das características maravilhosas do jubilante é buscar caminhar junto na unidade. Sempre me chamou a atenção a sua defesa das posições assumidas pela Igreja no Brasil e no Paraná. Talvez tivesse planos, ou as diretrizes nas Assembleias, passavam a ser por ela assumidas, defendidas de todas as formas e con-

clamando a todos a unidade e caminhada. É o que vem constantemente fazendo como presidente do Regional Sul II e membro do Conselho Permanente da CNBB.

Igualmente admiramos seu trabalho pelas vocações sacerdotais, religiosas, promoção de novos ministérios legos e de sua formação.

Sempre encontra tempo para os trabalhos pelo Reino, para receber pessoas, para ouvir e orientar. Quer, como o recomenda o Evangelho, conhecer todas as ovelhas de seu rebanho. Da Arquidiocese, Louvando a Deus pelo seu jubileu, a Arquidiocese pede sede a Jesus o Bom Pastor, abençoando sempre mais este nosso sólido Pastor e o abençoando abundantemente.

Add multos annos!
LADISLAU BIERNASKI
Bispo Auxiliar para Curitiba

Receita Polonêsa

Suflé de Morangos (Suflet z Truskawk)

os cabinhos e passar por peneira grossa ou no mix. Aquecer os morangos em panela esmalizada. Bater as gemas com o açúcar e açícar de baunilha até que fique um creme branco e fofo, conservar baixando e acrescentar a manteiga, os morangos e por último o suco de limão e a farinha de rosca. Bater as claras em neve e mis-

turar delicadamente à massa de massas. Untar uma forma refratária, colocar a massa para assar em forno quente. Servir quando com forno quente. Servir quando com forno quente.

Atenção: não abrir o forno nos 15 minutos iniciais, para que o suje não murche!

Leokadia

Igreja de Santo Estanislau-Curitiba

O poloneses que vêm a passeio ou outros afazeres em nossa "Cidade Sorriso" - Curitiba, e carecem passar um domingo aí, não tem de cumprir o seu dever e obrigação dominical, participando da Santa Missa em Polonês, às 9 horas.

E deveras interessante participar de uma Cerimônia Litúrgica agora na línguas portuguesa que nos é tão comum e às vezes, chega a ser natural e habitual.

No missa rezada em Polonês, o próprio fato de tentarmos compreender no texto o sentido da mensagem do Evangelho já é um encontro espiritual de adoração a Jesus Sacramentado.

Ade mais, a própria imagem do interior dessa Igreja de Santo Estanislau, combinado com a arquitetura religiosa própria dos tempos da colonização polonesa com seus Santos e painéis tão coloridos e vivos, nos chamam ao encontro com épocas do passado, quando em nossa infância, talvez, viamos ligados à oração junto de nossos pais e avós.

Isto me faz lembrar da nossa:

Capela Branca
No verde da colina a Capela Branca
Saudo o sino à esparsa povoação
Uma cajeara acesa, fogos e clarão
Alegando o povo em noite de São João
Flux de promessa, preces e canção
Pedindo ao Bom Jesus
A cura e a proteção!

Leokadia/83

Por isso, caro irmão polonês, ou descendente de poloneses, visite e participe das cerimônias religiosas na Igreja de Santo Estanislau, onde os que residem em Curitiba. Tendo a certeza, encontrarão a espiritualidade pura e sincera, herdada por tradição e indole de um povo que advém do país católico, agraciado por um Papa Polônio - João Paulo II, em pleno inicio deste século XXI tão presente e vivo em nossas vidas. Sobretudo, quando o mundo precisa dessa profundidade de oração pura e sincera.

Gostaria de comentar sobre as preciosidades ali existentes em se fundo da "arte pela arte" em tudo que faz o ambiente interno do templo. Porém, careceria um momento mais específico para se falar sobre os detalhes e as riquezas de todo o artístico-espiritual que ali existe, com uma única finalidade: "a elevação de nossa fé e adoração a Jesus Sacramentado". Cândido de Abreu, 7/8/91

"SENTIMOS O IMPACTO"

Acabemos o nosso jornal LUD/O POVO totalmente revestido e novas feições, sentimos o impacto da transformação e desejo de realização mediante o avanço técnico-artístico, quando a abstração torna-se constante nos dias atuais. A estilização do emblema que dá abertura ao jornal denota o desejo de "não acomodação", refletido na própria exposição das matérias, bem como dos anúncios comerciais colocados na base das páginas, evitando interferência e sobre das mensagens contidas nos textos, sem, contudo, deixar desaparecida a sua presença e função.

Quanto à permanência do emblema tradicional em vermelho no fundo polonês denotará o espírito da tradição histórica, uma vez que só decorridos 71 anos desde a sua primeira publicação, quando esteja gravado nos corações daqueles que fizeram do jornal LUD/O POVO o centro de suas leituras semanais.

"MEU PRIMEIRO MÉDICO"

Retravendo as páginas de meu arquivo, do nosso LUD/O POVO, encontrei, em 15 de fevereiro de 91, o texto de Luiz André intitulado "Adam Polan Kossobudzki - Meu Pai e Meu Amigo". Instantaneamente, lembrei-me então ter sido ele, o Dr. Adam, meu primeiro médico, que me auscultou com estetoscópio, quando me fiz acompanhar por mamãe ao consultório que ficava à avenida Vicente Machado, em Ponta Grossa, cujo local jamais fora esquecido no decorrer dos anos que passaram.

Naquela época eu era uma menina de 11 anos, pálida e franzina, e começava a sentir a ausência de papai que faleceu dois anos antes. O Dr. Adam era considerado o médico da família Sawczuk. Lembrava que o medicamento receitado foi "coramina" em gotas. Também, aquela tarefa da educação física se durou durante dois anos. A você, Luiz André, e ao Dr. Jan deixo a certeza de que "quem passa pela vida procurando salvar uma vida só tem a receber a Nostalgia da Lembrança daquele que viu nele, um dia, a Esperança de Viver! E em meus versos, digo: Viver é tudo o que nos cerca! É o sentimento do Amor, da Alegria! Viver é cantar da Natureza a magia/Das pessoas, a Dor, O Sofrimento, A Nostalgia! Leokadia Sawczuk Furman, Cde Abreu, PR, 20/8/91.

Canto do Galo/Panie Koguta

JUBILEU DE DOM PEDRO

A comunidade cristã de Curitiba preparou uma grande confraternização para comemorar o jubileu episcopal do Arcebispo de Curitiba Dom Pedro Fedalto. No dia 11, ele celebrou o jubileu na comunidade da Colônia Antônio Rebouças, onde nasceu, próximo de Curitiba. No dia 28, na praça Osvaldo Cruz, na Capital, foi a grande celebração da Arquidiocese, com representantes de todas as paróquias, pastorais e movimentos. E no dia primeiro de setembro, às 9 horas, foi inaugurado o novo seminário Rainha dos Apóstolos e às 10 horas, na Catedral Metropolitana, teve a Solene Celebração do Jubileu Episcopal com a presença do Núncio Apostólico, cardeais, arcebispos, bispos e presbíteros.

ARCEBISPO HÁ 20 ANOS

Dom Pedro Fedalto nasceu a 11 de agosto de 1926 na Colônia Antônio Rebouças, município de Campo Largo da Piedade. Seus pais, filhos de imigrantes italianos: Giacomo Fedalto e Corona Marqueti. Os estudos primários Dom Pedro realizou na escolinha da comunidade, tendo como professores Dona Lurdes Gonçalves e Luiz Lorenzi. De 1936 a 1940 foi coroinha em Rebouças. Ingressou no Seminário Menor da Arquidiocese de Curitiba no dia 2 de fevereiro de 1940. De 1947 a 1953, cursou Filosofia e Teologia no Seminário Central do Ipiranga, São Paulo.

No dia 6 de dezembro de 1953 é ordenado sacerdote na catedral de Curitiba por Dom Manoel da Silveira D'Elboux. Logo é nomeado chanceler do Arcebispo, também é diretor espiritual e professor no Seminário Maior Rainha dos Apóstolos. A 30 de maio de 1966 foi nomeado pelo Papa Paulo VI, Bispo Auxiliar de Curitiba. No dia 28 de agosto daquele ano, foi ordenado como Bispo, na Catedral de Curitiba, pelo Núncio Apostólico do Brasil, Dom Sebastião Baggio e pelos consagrantes Dom Manoel da Silveira D'Elboux e Dom Jerônimo Mazzarotto.

No dia 28 de dezembro de 1970 foi escolhido pelo Papa Paulo VI como Arcebispo de Curitiba e tomou posse no dia 28 de fevereiro de 1971. Há muitos anos é o presidente da CNBB, regional sul II e membro do Conselho Permanente da CNBB.

EX-ALUNOS VICENTINOS

Os ex-alunos vicentinos de Curitiba se reuniram no último dia 24 de agosto. Foi uma confraternização em Araucária, na

região metropolitana de Curitiba. Num ambiente descontraído, cada um pode lembrar o que tem feito durante estes anos e matar saudades. O próximo encontro será no dia 11 de novembro e, desta vez, os familiares também vão participar.

O dia ajudou para a confraternização dos ex-alunos vicentinos.

OS PROBLEMAS DE WALESA

Assim como Mikhail Gorbachev enfrenta muitas dificuldades depois que deu a "volta por cima" e reassumiu a presidência da URSS, Lech Walesa também tem problemas para governar a Polônia. O primeiro-ministro Jan Krzysztof Bielecki apresentou pedido de renúncia, por considerar que falta autoridade e apoio da Câmara Baixa do Parlamento. A economia polonesa também está numa fase considerada ruim: a inflação continua alta (20% ao ano, o que para o padrão Europeu é muito elevada); espera-se uma queda de 6% no Produto Nacional Bruto neste ano e o desemprego já atinge mais de 1,7 milhão de poloneses, que representam 9% da população economicamente ativa.

Além disso, segundo pesquisa do Jornal a Folha de São Paulo, o governo polonês tem a maior desaprovação entre os governos do Leste Europeu: 18% dos poloneses não o aprovam. Nos outros países, a desaprovação é a seguinte: 15% na Hungria e 13% na Tchecoslováquia.

AULAS DE POLONÊS EM ÁUREA

Na região do município de Áurea, no chamado Alto Uruguai Gaúcho, no norte do Rio Grande do Sul, estão acontecendo as aulas de língua polonesa. Na foto, a aula inaugural, no final de julho. Fica o registro e os parabéns ao Centro de Língua e Cultura Polonesa Núcleo de Áurea, pela iniciativa.

CISCANDO

No dia trinta aconteceu, em Curitiba, a inauguração simbólica das ruas "João Kinelski" e "Walenty Golas".

Registrados o aniversário de Francisco Furman, dia 14 de agosto. A esposa Leokádia e os filhos William, Marcelo e Elaine mandam aquele abraço.

Apresentações do Grupo Folclórico Lublin em Setembro: dia 1. na festa em São Mateus; dia 14 em Rebouças e dia 16 nos Jogos Regionais de Irati.

O Preço da Liberdade (I)

Para escrever sobre a tenacidade e força do povo polonês não será muito difícil, pois tantos são os fatos históricos que caracterizam e ilustram o caráter guerreiro, fé e coragem da Polônia. Dentre vários fatos lembrei-me do meu amigo de Goiânia "Leszek Brzeski" (ex-combatente do exército polonês subterrâneo e que com o nome de "salamandra" foi ferido em batalha, bala que conserva até hoje em seu peito, condecorado com o Krzyz Walecznych).

Lord D'Abernon, denomiou em um de seus livros, referindo-se à Batalha em Defesa de Varsóvia em 1920 como "a décima-oitava Batalha decisiva da História". Lembramos que em 1920, na guerra Russo-Polonesa as Tropas de Józef Piłsudski derrotaram as de Leon Trotsky (aliás David Bronstein). A derrota levou as conversações de Paz em Brzece Litewski. Na delegação Polonesa fazia parte o oficial Kazymierz Ligeza Stamirowski (nossa tio-avô). Se os poloneses tivessem sido derrotados o mapa da Europa seria outro.

Recentemente, travou-se em Varsóvia, durante 63 dias uma batalha não menos importante, que todo homem civilizado deveria conhecer, foi a maior e a mais terrível luta travada pela liberdade. Não há outra cidade no mundo, onde cada pedra, cada punhado de terra, tivesse sido tão enxopado de sangue como Varsóvia. É o sangue dos lutadores e dos mártires da Liberdade. O LEVANTE de VARSÓVIA, em 1. de agosto de 1944.

Quando no início desta guerra, os exércitos poloneses, após renhidas lutas,

foram esmagados pela tremenda máquina de Guerra Alemã, e ao mesmo tempo pelo ataque vindo do Leste-Varsóvia não quis capitular. Do dia 7 até 28 de setembro de 1939, a capital da Polônia suportou o sítio dos alemães, que empregava toda sua artilharia pesada, suas forças blindadas e sua aviação contra a cidade. Os poloneses foram os primeiros a oferecer resistência armada contra os alemães causando consideráveis perdas em tanques, aviões e homens, retardando o avanço dos invasores.

A 17 de setembro de 1939, o prefeito de Varsóvia, "a alma da Resistência", Stefan Starzynski, falando pelo rádio, dirigiu ao mundo a seguinte mensagem:

"As vitórias efêmeras e mesmo a ocupação de um território não decidem o futuro. As guerras não se resolvem com tais vitórias. As ruínas desapareceram Varsóvia já foi destruída mais de uma vez; havemos

de reconstruí-la... A força da nação é tal que saberemos realizar, rapidamente, essa obra de reconstrução, edificando monumentos dignos de nós. A vingança será severa.

Ninguém melhor do que nós, habitantes de Varsóvia, sabe que nem por um instante a população perdeu a dignidade e a altitude. Defendeu a sua honra em condições difíceis, sob um tremendo bombardeio; porém permanece heróica, em seu posto, acreditando, honestamente, na justiça de sua causa. Esta fé é que nos permite resistir. Cremos profundamente, que a avalanche que se desencadeou sobre nós, dos dois lados, de desagarrará. Esperamos com paciência, tendo fé que a balança da vitória, no momento final, há de pendurar do nosso lado, porque é a luta do direito contra a violência, e da civilização contra a barbárie".

(continua)

*Se você tem
algo a ver,
assine LUD*

Joalheria A Pérola e Ótica Moderna

À VISTA OU A CRÉDITO DESCONTOS ESPECIAIS

- JÓIAS
- RELÓGIOS
- CRYSTALS
- PORCELANAS
- ARTIGOS PARA PRESENTES
- NACIONAIS E ESTRANGEIROS

Rua Presidente Faria, 282 R. M. Floriano Peixoto, 12
Fone: (041) 223-4975 - CURITIBA - PARANÁ

Vida e obra de Saporski

Edmundo Saporski e Francisca Mocko receberam as suas cartas do fogo no dia 20 de maio de 1873. Tinham chegado por primeiro e receberam as cartas por último. Vimos assim a grande abnegação do pionero e colonizador, que muitas vezes sacrificara os próprios interesses para servir aos seus pais. Somente quando viu todos eles instalados nos seus lotes e acomodados em suas casas primitivas, pediu os seus lotes. Assim, dois meses depois da chegada dos poloneses, estava tudo legalizado e puderam começar o desmatamento de terra. As famílias uniram-se, formando mutirão na derrubada das árvores, no preparo do terreno e na construção das casas. "Um para todos e todos por um" - foi o slogan e a divisa dos primeiros imigrantes. No mês de Outubro de 1871, nasceram no Pilarzinho as primeiras três crianças brasileiras, de origem polonesa-silesiana. Foram elas: João Hella, Ursula Bartick e Leopoldo Kokot. Foram batizadas pelo padre Agostinho Lima, com anotação da nacionalidade polonesa. O Diretor da Fazenda e Agricultura da presidência do Dr. Venâncio Lisboa que constituiu a Colônia Pilarzinho em 1871, em 500 hectares de terrenos do município e com 78 poloneses introduzidos na Província por Sebastião Saporski, que os retirou por conta própria de Santa Catarina. Hoje contém esta colônia, distante 3 km da Capital, também colonos italianos, além dos da primeira origem. Além deste, existe outro documento mais importante: A Câmara Municipal de Curitiba, atesta o requerimento de Edmundo Saporski o seguinte:

1 - Que existem estabelecidos no rocio desta Capital, as 32 famílias polonesas, constantes da relação apresentada ocupando lotes de terreno do Pilarzinho e outros terrenos que requereram à esta Câmara e obtiveram por carta do fogo.

2 - Que as mesmas famílias polonesas são dedicadas ao trabalho, excelentes lavradores e muito morigeradas (bons costumados).

3 - Que não conta nesta Câmara haveram estas famílias recebido quaisquer favores ou agravamento prematuro do governo para o seu estabelecimento.

Paço da Câmara, 15 de Outubro

bro de 1873.

Eu, Ignácio Alves Corrêa, secretário e escrevi

Presidente da Câmara Municipal

Ass: Antônio Augusto Ferreira de Moura

Ildefonso Marques dos Santos

Antonio M. de Oliveira
Antonio Mendes de Bandeira
Joaquim Ventura D'Almeida Torres

Estes documentos são o registro de nascimento da colonização polonesa no Brasil. É o primeiro atestado oficial sobre os patrícios de Saporski no Pilarzinho. Edmundo Saporski, exemplo de abnegação e modéstia, se prevaleceu destes documentos, somente seis anos após a sua morte, eles foram publicados na Gazeta polonesa em 1939.

A imigração da Polônia não parava mais.

Em 1873, os colonizadores de Hamburgo, Alemanha, conseguiram trazer um grupo de poloneses da Pomerânia, com a intenção de colocá-los em Santa Catarina, nas matas, 100 km distante do mar, com sentinelas e defensores contra os Botocudos. Os Pomerânicos não gostaram da vizinhança com os alemães, nem com os Botocudos, ouvindo falar sobre os imigrantes poloneses do Pilarzinho, resolveram abandonar Santa Catarina e vieram para o Paraná. Naquela época, Dr. Frederico Abranches era Presidente do Paraná. Ele imediatamente facilitou a transferência das 64 famílias, contando 258 pessoas. Chegaram a Curitiba e a Câmara Municipal concedeu-lhes 720 hectares de terreno, situado ao lado do Pilarzinho. No mês de setembro de 1873 foi fundada a Colônia Abranches em homenagem ao benemérito Presidente e Fundador Dr. Frederico Abranches. Em 1875, chegou uma nova leva de imigrantes poloneses. Chegaram diretamente à Antonina, sem passarem por Santa Catarina. Dr. Adolfo Lamêncio Lins era o Presidente do Paraná. Conhecendo o bom trabalho e o portamento dos poloneses do Pilarzinho e de Abranches, criou este terceiro grupo com satisfação e escolheu para as terras nas vizinhanças de Abranches, com 613 hectares para as 64 famílias.

(continua)

Ile kosztuje zjednoczenie niemiec

Zjednoczenie Niemiec w 1990 r. to najbardziej spektakularny i kluwający temat polskiej i światowej polityki, na samym Niemiec został zaszyty w sposób niemal tajemniczy.

W tym wyraz prasa, radio, telewizja przekazujące poglądy i mążów stanu, jak i ogólnego obyczaju wschodnich Niemiec. Po emocjach tych dni doszła do głosu rzeczywistość. Konkretni i sami Niemcy z okiem w ręku zaczęli, ile będzie ich owo zjednoczenie kosztować i doszli do kolejnej sumy 5 miliardów DM. DM trzeba wyłożyć, aby NRD doprowadzić pod gildem gospodarczym, ekonomicznym i kulturalnym do stanu, w którym znajdują się Niemcy

kosztować będzie społeczeństwo niemieckie wiele wyzpieczeń i ofiar. Według tutejszych instytutów, badania opinii publicznej prawie 50% Niemiec gotowa jest na taką ofiarę. Z drugiej strony jedynie 31% społeczeństwa niemieckiego jest za podniesienie podatków na terenie Niemiec Zachodnich w celu subsydiowania nowych landów pomiędzy Łabą a Odrą; 69% sprzeciwia się każdej podwyżce. Ale sprzeciwiających się nikt nie pyta. Najnowsze dane wskazują, że do bieżącej NRD przekazano już 150 mld.DM na podwyżki rent, emerytur, zasiłków oraz dodatków dla rodzin wyległowych, jak również na subsydiowanie domów starców, sierocińców oraz wszelkich instytucji opieki społecznej. Równocześnie przeznaczono 100 mld.DM na wsparcie dla bezrobotnych. Gdy porównamy te sumy z sumami przeznaczonymi na te same cele w innych krajach bylego obozu komunistycznego, to zobaczymy

obrzymie dysproporcje. Gdy chodzi o Polskę, to doszczegamy jeszcze jeden paradox, będący pozostałością rządów komunistów: otóż w obecnej Polsce jest proporcjonalnie trzykrotnie więcej rencistów niż w zjednoczonych Niemczech. Rencistami są tu nie tylko wysłużeni pracownicy ale także byli funkcjonariusze komunistyczni o milionowych rentach, wojskowi, esbyci, milicjanci, eksprezy itp., jak również setki tysięcy kombinatorów, nierobów i zwyczajnych hipochondryków. Cała ta masa pożera gros pieniędzy z portfela dla zasłużonych rentowisk. Ale to tylko ludzie pozostają bez pracy.

Ale mają okazję się przekwalifikować i zdobyć pracę w szybko budujących się supernowoczesnych zakładach, które powstają w Niemczech Wschodnich, jak grzyby po deszczu. Np. w samym Dreźnie powstało do końca czerwca 1991 r. przeszło 4 tysiące takich nowoczesnych małych firm wszelkich możliwości branż. Niestety, tak jak w innych krajach demodulów, tak i w bieżącej NRD wielu przyzwyczajonych do tego, że się im należy nie podejmuje żadnej pracy, czekając az im dodać. Komunizm zabił inwestycję, twórczego ducha, rztukę w działaniu, talenty organizatorskie, z których Niemcy zawsze słynęli. Stąd wielu malkontentów, obłoków i

i wynosi już obecnie 700,000 osób. Coraz więcej zakładów pracy, fabryk, hut, kombinatów oraz skoletywidzanych gospodarstw rolnych upada, mające stara technologię, przestarzały sprzęt techniczny i jakościowo nędzne produkty. Większość z nich była subsydiowana przez stare rządy, deficytary i bardziej potrzebna ideologia niż społeczeństwu. Dzisiaj te zakłady nagminnie się kasują. Ludzie pozostają bez pracy.

Ale mają okazję się przekwalifikować i zdobyć pracę w szybko budujących się supernowoczesnych zakładach, które powstają w Niemczech Wschodnich, jak grzyby po deszczu. Np. w samym Dreźnie powstało do końca czerwca 1991 r. przeszło 4 tysiące takich nowoczesnych małych firm wszelkich możliwości branż.

Niestety, tak jak w innych krajach demodulów, tak i w bieżącej NRD wielu przyzwyczajonych do tego, że się im należy nie podejmuje żadnej pracy, czekając az im dodać. Komunizm zabił inwestycję, twórczego ducha, rztukę w działaniu, talenty organizatorskie, z których Niemcy zawsze słynęli. Stąd wielu malkontentów, obłoków i

nizwadowolonych w Niemczech Wschodnich. Gromadzą się, piją piwo i rodzinny schimpas, powodzimy im się lepiej i zaczynamy rozbierać. Wzrasta przestępcość, kradzieże, prostytucja, konsolidują się w faszystowskie i komunistyczne ekstremy. Staje się to już problemem dla całych Niemiec, nie tylko dla służb bezpieczeństwa i sejganie ale także dla psychologów, pedagogów, polityków i Kościołów.

Tymczasem Niemcy zachodni budują, sanują, remontują w nowych landach prawie wszystko: drogi, telekomunikację, bankowość, nowe fabryki samochodów i innych urządzeń codziennego użytku, itp. Już pół miliona Niemiec zachodnich przebywa w Wschodzie Niemiec by przekazać swoją wiedzę, doświadczenie, umiejętności a także styl życia zagubionym pod każdym względem ziomkom ze Wschodu. Pomimo tego jedynie 50% Niemiec z bieżącej NRD jest zadowolona z obecnego stanu rzeczy i tempa przemian.

Piotr Whozyk

2361 WPS
korespondent europejski.

Jubileusz Ks.

Arcybiskupa D. Fedalto

W dniu 28 sierpnia br. Ks. Arcybiskup Kurytyby, D. Pedro Fedalto obchodził srebrny jubileusz biskupstwa. W sali sportowej Osvaldo Cruz, przy licznych udziałach księży biskupów, księży i wiernych celebrowano Msza św. z liturgią dostosowaną do uroczystego momentu.

Na wstępnie grupa artystów przedstawiła trudności na jakie natknęły się do glosów tych, którzy składali życzenia w tak ważnej dacie. Świadom, że Ks. Arcybiskup jest narządem Ducha św. tu w archidecezji życzymy dużo zdrowia, pogody ducha i sił w cierpieniu by Kościół mógł spełnić swą misję powierzoną przez Chrystusa. Szczęśliwe Boże ! Sto lat !

trudniści wyżej wymienionych. Duch św. daje nowy impet by Kościół Kurytyby kroczył po urodze nowego życia ku wieczności.

Słowo Boże przedstawiło wspólnotę jako ciało, którego głową jest Chrystus. Wszystkie członki ożywione przez tego samego Ducha mają budować Wspólnotę Dzieci Bożych. Ewangelia przedstawiła postać Dobrego Pasterza. Ten temat rozwinięły sam Jubilat, który w dniu konsekracji biskupiej obrał hasło swej działalności: "Miłość w Prawdzie". Na wzór Chrystusa, Dobrego Pasterza, biskup winien znac swoje owce i dać za życie.

Kościół Kurytyby przygotowuje się do Synodu, który ma zdynamizować duszpasterstwo. Ma uczulić wiernych na istniejące problemy i usiądomicie współodpowiedzialność za życie Kościoła.

W imieniu wielkiej rzeszy brazylijczyków polskiego pochodzenia dołączamy się do glosów tych, którzy składali życzenia w tak ważnej dacie. Świadom, że Ks. Arcybiskup jest narządem Ducha św. tu w archidecezji życzymy dużo zdrowia, pogody ducha i sił w cierpieniu by Kościół mógł spełnić swą misję powierzoną przez Chrystusa. Szczęśliwe Boże ! Sto lat !

**PARA CADA SITUAÇÃO
EXISTE UM ESPAÇO**

FW TOUR

COLOCA O MUNDO AO SEU ALCANCE

- Tarifas promocionais
- Passagens nacionais e internacionais
- Fretamento de ônibus
- Excursões nacionais e internacionais
- Excursões à Foz (econômicas).

**FALE CONOSCO E DESCUBRA QUE
AQUI VOCÊ TEM AMIGOS.
ATENDE-SE TAMBÉM EM POLONÊS!**

FW TOUR Agência de Viagens e Turismo Ltda.

Rua Dr. Murici, 970 cj. 6 térreo – Telefones: (041) 222-4843 e 222-9230 – Curitiba – Paraná

ELETTRÔNICA MODELO

Elettronica Modelo Comércio de Peças Ltda.

Válvulas, Transistores, Cinescópios, Componentes

Avenida 7 de Setembro, 3460, fone: 225-5033, Telex (041) 6312

Czy kościół ma władzę w Polsce

Dużo mówi się o tym, że Kościół w Polsce ma władzę. Ale gdyby tak spytać się przypadkowo spotkanego Polaka na czym ta władza Kościoła polega, to na pewno zaledoby głucha cisza. Kościół bowiem nie ma w Polsce żadnej władzy typowo społecznej czy państwej obramowanej prawem pisany. Nic posiada nadto żadnego organu siły czy też przemocy. Władza Kościoła jest władzą dotyczącą ludzkich sumień; władzą możliwości kształtowania ludzkiej woli w kierunku dobra. Jest więc wielką niekonsekwencją głośzenia tezy o władzy Kościoła w państwie polskim, bo czyż za ujawiono-grechę w czasie spowiedzi idzie się do więzienia?

Wracając do głównych zadań Kościoła polskiego w obecnym czasie drogi ku prawdziwej demokracji trzeba jednak zauważać też i pewne niedomagania w działalności Kościoła. Działalność duszpasterzy w parafii jest w większości w dalszym ciągu ograniczona do sprawowania sakramentów, sakramentaliów (np. pogrzeb) i nauki religii. Brak otwartości na potrzeby wiernych w aspekcie liturgii, nawiązywania kontaktów nie tylko na płaszczyźnie sakramentalnej w budynku kościoła parafialnego. Kolęda, która w miastach czasowo ograniczona jest do kilku minut nie zbliży wiernych do ich duszpasterza, nie czasem wręcz oddali od niego, bo wówczas kapłan przyberga role urzędnika, a nie dusz-pasterza.

Książę w Polsce nadal uważa siebie jak za czasów feudalnych "Pana i władcę", a w rzeczywistości jest jak król, który nie ma poddanych. Widzi się jednak i dobrze przejawy odnowy wewnętrznej polskiego Kościoła. Przy kościołach parafialnych powstaje wiele grup zrzeszających w szczególności młodzież typu oazowego, neokatechumenatu, harcerstwa katolickiego itp. Są to jakby skowronki (zapowiadczicy) witewny Kościoła, który bez szaty monumentalizmu i bogactwa na pewno byłby bardziej przystępny. Trzeba być jednocześnie i bogatym i biednym, - bogatym jako duszpasterz, biednym jako człowiek co niesie w rzeczywistości przedstawia się jak cennik opłat za

wystawienie świadectwa, za pogrzeb, który coraz częściej można zobaczyć w biurach parafialnych. Jan Paweł II bardzo sugestywnie przedstawił obraz Polaka jako tego, który zapomnił jak się nazywa. Godność wiąże się z tym kim się jest i czy jest się świadomym odpowiedzialnością za to kim się jest. Skoro jestem katolikiem, to jestem nim do końca i to przyjęcie imienia chrześcijańskiego jest deklaracją religijnego nie tylko "do wewnątrz", ale i "na zewnątrz". "nie ma wiary bez jej wyznania" czyniła mu wiary bez praktyk religijnych, bez życia zgodnego z Bozymi i kościelnymi przekazaniami. Jednakże Kościół katolicki w Polsce w dalszym ciągu propaguje rozwój "ilościowy" a nie "jakościowy". Dlatego też mówi się, że 90% Polaków to katolicy, a w rzeczywistości prawdziwych katolików w Polsce nie ma nawet 50% ogólnego społeczeństwa. W takich okolicznościach Kościół w Polsce powinien postawić sobie pytanie: czy bardziej warto iść na jakieś (mniej)ale godne i częściowo wiernego, czy też na ilość sprawiające masowe (bezsenzobowe) akcje liturgiczne?

Wyznaniowi wiary nie może odbywać się tylko w kościołach czego pragnęłyby wielu zateizowanych Polaków. Jeśli ktoś jest katolikiem, to jest nim nie tylko w kościele, ale i w szkole, domu, miejscu pracy i na ulicy. Z powodu tej prawdy trudno jest odróżnić naukę społeczną Kościoła od polityki społecznej organów administracyjnych państwa. Podam przykład z ostatnich wyborów na prezydenta, senatora czy też do rad gminnych. Polacy w ramach zaistniałej wolności wyborów nie potrafili pojść na czym ta wolność polega. Do tej pory partia komunistyczna wystawiała tylko swoje kandydatury, na które wszyscy musieli głosować. Przy dawnych typie wyborów nie potrzeba było znac kandydata, kogo reprezentuje, jaki głosi program swej przyszłej działalności itd. Po prostu za ludzi myślała partia jako przedwodnia siła narodu. I oto po tylu latach bezmyszu nie żądają, ale proszą o wzięcie udziału w pierwszych wolnych wyborach głosując na osoby, które najbardziej każdemu z osobna odpowiadają. W dobie kryzysu gospodarczego materializm przesłonił oczy i zaciemnił umysły

wielu spośród polskich katolików. Rezultat był taki, że katolicy częścią katolicki z imienia głosowali na ateistów. Tu od razu pytanie: czy ktoś o innym Światopoglądzie odziewającej wieczne przeszczenia człowieka, jego podobieństwo do Boga, a więc godność osobistą dziecka Bożego, ktoś kto do tej pory zasiadł u sterów państwa komunistycznego może być reprezentantem wyznań Chrystusa? Reprezentantem przedstawicielem jego dążenia wolności wyznania, słowa, miłości wbrew wszyskiemu - nawet wbrew ideologii marksizmu-leninizmu, która zaprzecza wolności i wyższości jednostki nad społeczeństwem, której neguje prawa rodziny do samostanowienia o wychowaniu?

potomstwa, która zarzuca tradycje kulturalne regionów i grup społecznych; która odzurzuca własność prywatną - w imię domniemanego świata klasy robotniczej?

Ateista nigdy nie może być reprezentantem katolika, lub też na odwrotnie, gdyż obydwia nurtły światopoglądu, których są propagatorami nawnazują się wykluczają. Polska w chwili obecnej jest krajem różnorakich, często nielogicznych precedensów, które zapewne po pewnym czasie zanikną, ale też które uczynią sobie zaninę zetra się ze sobą i ułożą w wiele rakiety kierunki swobodnego i wolnego, a nie samowolnego i bezmyślnego stanowienia o sobie wbrew sobie.

Przed Kościołem katolickim w Polsce stoi wiele kłód podstawowych, zadań wychowawczych w duchu tolerancji do życia w wolności i uświadamiania o osobistej odpowiedzialności za siebie, rozwijającą prady odnowy liturgicznej i duszpasterskiej; nieść ponad potrzebującym; obrąć kinem na jakość, a nie na względzącą ją; być przykładem ubóstwa na osobowej i bogactwa społeczeństwa id.

Jan Paweł II na pogrzebie przypomniał wszystkim, że Polacy nie musi dążyć do Europy, ona ma wieków jest w Europie i samodzielnie posiada wartości chrześcijańskie, które Zachód już dawno utracił, które my Polacy powinniśmy zachować i propagować.

Pe. Marek Kempa

Rozpad imperium Sowieckiego

W najśmiesznych przewidywaniach sowieciów nie pojawiły się hipotezy wypadków, które się dokonują na naszych oczach. Potężne dotychczas organizacje utrzymujące się w rybach skomplikowaną federacją okazały się bezwładne wobec zdecydowanej woli społeczeństwa rosyjskiego i innych republik domagającej się innego życia, demokratycznego, swobodnego i twórczego.

Choćiąż możliwość zamachu stanu, przez dotyczące sily wojska, policji i KGB była w pewnym stopniu przewidziana, to jednak sam fakt puczu został przyjęty z zdumieniem i niedowierzeniem przez opinię światową. Catej ludzkości zagrozyły chmury podobne do czarnobylskich złowrogich i promieniotwórczych. Wybuchły wulkany, których od dawna strażyły.

rozsiewając dookoła złowieszcze chmury pyłu.

Prasa nie nadawała z przekazywaniem wiadomości. Fakty dokonane w godzinach nocnych przybierały zupełnie odwrotny bieg w ciągu dnia. Kilkudniowe wydarzenia zmieniły istotnie oblicze całego imperium. Pojawili się nowe siły i nowe postacie. Boris Yelcyn stał się wybitym jednakościami, zdolnym skierować masy społeczeństwa na drogę walki o wolność i demokrację. Dzięki niemu dotychczasowy lider Gorbauczow uniknął prawdopodobnej śmierci i powrócił na stanowisko premiera. Socjaldemokratyczny

zku Sowieckiego. Ukraina zdecydowała się zawrzeć pakt współpracy ekonomicznej i wojskowej z Republiką Rosyjską.

Wielkim problemem jest sprawowanie kontroli broni atomowej nad jednostkami znajdującymi się w różnych odcinkach rozległego Związku Sowieckiego. Azerbajdżan chce zatrzymać jednostki istniejące tam bazy produkcji i testowania potężne rakiety dalekiego zasięgu, wycelowane w Stany Zjednoczone. Ukraina pragnie położyć się bramą atomowym i oddać je pod kontrolę wojska rosyjskiego.

Zmiany są nieoczekiwane, dogłębne i bardzo szybkie. Prawdopodobnie pojawią się nowi liderzy i nowe propozycje. Oby one przyniosły pokój i dobrobyt społeczeństwom republik sowieckich i całej ludzkości.

VIDRAMA

COMÉRCIO DE VIDROS LTDA.

Vidros Para Automóveis por Atacado
Matriz: Rodovia BR 116, km 105, N.o 17651, telex
(41) 2188 AVSC. PABX (041) 222.6565,
CURITIBA, PARANÁ, BRASIL

**Filial: Avenida General Charles de Gaulle, 347,
telex (11) 80116 AVSC, FONE (011) 261.3646,
Parque São Domingos, SÃO PAULO, SÃO
PAULO, BRASIL**

Redescubra o

BOI NA BRASA

**22 anos
Agora mais bonito,
Mais gostoso.**

Fone 222-1204
Rua Brigadeiro Frazão, 2254

Wydarzenia tygodnia w Polsce

postanowienia i bogaty program współpracy nabierają dziś szczególnej aktualności.

Jako sąsiad Ukrainy Polska z żywym zainteresowaniem przyjęła do wiadomości fakty proklamowania niepodległości tej republiki przez jej Radę Najwyższą w dniu 28 sierpnia 1991 roku oraz zapowiedź przyszłego referendum w tej sprawie. W podpisanej przez ministrów spraw zagranicznych RP i Ukrainy w dniu 13 października 1990 roku w Kijowie deklaracji o zasadach i podstawowych kierunkach rozwoju stosunków polsko-ukraińskich mowa jest o wzajemnym traktowaniu się przez oba państwa jako suwerenne oraz o niezwykłym prawie Ukrainy do swobodnego określenia jej pozycji wewnętrznej i zewnętrznej.

Tak więc od dawna Polska zajmuje stanowisko uznające niepodległościowe dążenia Ukrainy. Ustanowienie stosunków konsularnych jest już uzgodnione, a nawiązanie stosunków dyplomatycznych jest przedmiotem konsultacji.

Polska zajmuje życliwe

stanowisko również wobec aspiracji narodu białoruskiego. Polska liczy na rychle podpisanie Polsko-Białoruskiej deklaracji o wzajemnych stosunkach.

Cosięcy tyczy państw bałtyckich, to biorąc pod uwagę ostatnie deklaracje Litwy, Łotwy i Estonii sprawie ich niepodległości, rząd Rzeczypospolitej Polskiej wyraża gotowość nawiązania z tymi republikami normalnych stosunków międzynarodowych.

Ta decyzja rządu RP oznacza, iż Polska uważa państwość i rząd każdej z trzech Republik bałtyckich z Wszystkimi skutkami wynikającymi z prawa międzynarodowego.

Stosunki Polski z Litwą, Łotwą i Estonią zostały tragicznie przerwane przez Drugą Wojnę Światową. W 1940 roku rząd RP nie uznał aneksji Republik. W dniu 25 września 1989 roku w ONZ polski Minister Spraw Zagranicznych złożył oświadczenie uznające umowy niemiecko-radzieckie z lat 1939-1941 i dotyczące państwa trzeciego (w tym Polski i Republik Bałtyckich) za nieważne o pocztku jako sprzeczne z bezwzględnie obowiązującymi normami prawa międzynarodowego oraz wcześniej zawartymi miarodajnymi traktatami międzynarodowymi.

Z ostatniej chwilą. Rząd premiera Bieleckiego podał się do dymisji. Jako powód podano brak poparcia przez Sejm, w swej większości złożonego z byłych komunistów, dla jakichkolwiek inicjatyw rządowych zmierzających do wprowadzenia systemu wolnorynkowego w ekonomii polskiej.

Ewangelia według św. Marka 7,31-37: "Dobrze uczynił wszystko" (Mk 7, 37)

Dzisiejsze czytania zwracają uwagę na pewne warunki i dyspozycje człowieka nieodzwodzonego do tego, aby Laska Jezusa Chrystusa mogła nas wewnętrznie otworzyć. Przede wszystkim trzeba się bardzo ukorzyć i nie wynosić nad innych. Dla Boga nie wiele znaczy, jak kto jest ubrany, bogato czy ubogo. Bog nie ma względów na osoby, tylko dlatego, że ktoś wyżej stoi w hierarchii społecznej, jest bardziej elokwentny od innych, lub sprytniejszy w załatwianiu spraw międzynarodowych.

Uzdrowienie głuchoniemego. Człowiek głuchoniemy, to biedny kaleka pozbawiony dialogu z innymi, odesłyty od normalnego życia w społeczności ludzkiej. Chrystus lituje się nad nim włóczy palce w jego uszach i ślim dokręca językę go (w. 33). Ewangeliczny cud uzdrowienia głuchoniemego, dokonany przy pomocy zewnętrznego gestów zapowidał ekonomiczny sakramentalny w Kościele Chrystowskim, gdzie z wiatą w symbolicznych znakach widzialnych przyjmujemy laskę miedzialszą, która nas otwiera i uzdalnia do dialogu z Bogiem i z ludźmi.

Od początku istnienia ludzkości po nasze dni trudno jest zdrowym ludziom właściwe porozumienie się między sobą, choć cieszą się zdrowymi zmysłami. Słyszą głos rozmówcę, ale nie wnikają w to co inni pragną wyrazić i nie potrafią przekazać swojego punktu widzenia

bez ramienia swoich słuchaczy.

Ewangeliczne - otwór się - jest wyzwaniem pod adresem nas wierzących. Trzeba się otworzyć na tych, którzy są "inni". Nie wolno stwarzać sztucznych barier. Nie wolno antagonistować ludzi tylko dlatego, że jedni żyją i pracują w mieście, a inni na wsi. Kluczem otwierającym człowieka jest Jezus Chrystus, a my żyjąc w pełni mieszkańców czasów powiniśmy odczuwać skutki Jego błogosławionego działania: "Dobrze uczynił wszystko" (w. 37).

Jeżeli między Bogiem i człowiekiem ma zaistnieć więź, wspólnota - konieczne jest, aby człowiek słyszał słowo Boże, rozumiał je i aby przez wiare odpowiadał na nie. I dlatego uzdrowienie głuchoniemego ma głębzy sens niż tylko samo usunięcie kalectwa. Jezus otwiera nam uszy i usta na słowo Boże, abyśmy mogli je usłyszeć, na nie odpowiedzieć i wiele Boga. Tak oto Jezus uzdrawia nie tylko naprawia cyz udoskonala stare stworzenie, ile raczej rozpoczyna dzieło nowego stworzenia. Zdumiałeśmy mówić: "Dobrze uczynił wszystko". Wszyscy powinniśmy się zbliżyć do Jezusa i prosić by dotknął nas Jego słowo i uzdrawiając dłoń.

Dzisiaj ósmego września obchodzimy uroczystość narodzenia Naiws. Maryi Panny. Jej narodzenie było zapowiedzią Narodzenia Jezusa Chrystusa. Ona jest wzorem, jak słuchać słowa Bożego i jak go innym przekazywać.

23 niedziela zwykła

wysłanie Ministra Spraw Zagranicznych RP Krzysztofa Kwasniewskiego:

oczywiście w ZSRR przełam takie pozycje polityczne i takich republik oraz ich stosunków z innymi obcymi. Przypomnieć, iż od dalszego czasu rzadko kiedy prowadzi politykę rozbudowy i rozbudowy republikami, zwłaszcza z Rosją i Chinami. Ostatnie wydarzenia w Rosji powiedziły pełną zgodność polityki z przemianami正在进行 w naszej wschodniej

była pierwszym państwem, który stworzył swoje stosunki z Federacyjną Republiką Rosji w tym państewem 16 kwietnia 1990 roku w Moskwie podpisał deklarację o przyjęciu i współpracy.

Obaj państwa opierają się na wzajemności na wzajemnym wzajemnym suwerenności. Obie gospodarki zapowiadają nawiązanie stosunków dyplomatycznych. Deklaracja z 1990 roku daje nadzieję dalekowzroczności w kierunku obu państw. Jej

AQUEÇA-SE
ESTE-INVERNO
CASACOS E
JAQUETAS DE
PELE

Locação sob medida Fone:
322-9336 com Heleninha

**DÊ UM
PRESENTE ÀS
SUAS
ORIGENS
ASSINE
O "LUD"**

AUTO VIDROS SÃO CRISTÓVÃO

TEM DE TUDO - VIDROS ORIGINAIS PARA AUTOMÓVEIS E CAMINHÕES, BORRACHAS E ACESSÓRIOS - COLOCAÇÃO - ATACADO - O MELHOR EM PREÇOS E SERVIÇOS

MATRIZ: Rua Nilo Cairo, 52 - Administração
FILIAL 1: Rua Conselheiro Laurindo, 961 PABX (041) 222-6565, ramais 114 e 115, Curitiba, Paraná
FILIAL 2: Rodovia BR 116, Km 105, número 17745, PABX (041) 222-6565, ramais 116 e 117, Curitiba, Paraná FILIAL 3: Av. Gal. Charles De Gaulle, 347, (011) 261-3646, telex (11) 80116, AVSC Parque São Domingos, São Paulo - SP
ATACADO PABX: (041) 222-6565, Telex (011) 2188

**POLÔNIA com mais TRADIÇÃO e SABOR
Só na barraca do Tadeu.**

"O REI DO PIEROGI!"

Terça e sábado, no Batel
Quinta e domingo, na Praça Garibaldi

**LINGUIÇA WIEJSKA, DEFUMADA, PRESUNTO,
SONHOS E PIEROGI!!**

Encomendas - Fone: (041) 225-4098 - Curitiba

Maior Estojo e
Melhor Preço da Praça
Atacado e Varejo
ADUBOS BOUTIN LTDA.

ADUBOS LÍQUIDOS ENVY
ADUBOS COMPOSTOS
ADUBOS SIMPLES
PULVERIZADORES
FUNGICIDAS
INSETICIDAS
ERBICIDAS

Avenida 7 de Setembro, 2064 - Fone: 248-1883 Caixa Postal, 1.130 - Teleg.: "PROAGRO" 80.000 - CURITIBA - PARANÁ

Voluntária estuda 7 idiomas para falar com pacientes

No hospital Erasto Gaertner, em Curitiba, uma voluntária se dedica, pelo menos uma vez por semana, ao atendimento dos pacientes - todos portadores de câncer, a maior parte em estado terminal -, que vêm nela muito mais do que uma simples atendente que lhes faz a barba, o cabelo e as unhas. Sebastiana Tortato dá a eles o que mais precisam nesta situação: corinho e solidariedade.

Ela poderia ser uma a mais entre tantas voluntárias se não se destacasse por um motivo: está estudando, há 3 anos, 7 idiomas para poder se comunicar com mais facilidade com os pacientes estrangeiros.

Polônés, inglês, francês, espanhol, latim, italiano e alemão. Sebastiana explica que "o Erasto Gaertner é considerado um dos melhores da América do Sul no atendimento de cancroso, por isso, vêm para cá, pessoas de diversos países. Já vi até um

árabe nestes dez anos de trabalho aqui.

Mas não foi no Erasto Gaertner que esta paranaense de Curitiba, que faz questão de dizer que nasceu no bairro de Tataguara, começou seu trabalho de caridade. Ela já trabalhou em favelas, sanitários e outros hospitais, sempre de graça. Explica que desde que se conhece por gente já ajudava os outros.

Sebastiana é prima de uma personagem muito conhecida de quem mora em Curitiba há alguns anos: Maria Polenta, a enfermeira da 1. Guerra Mundial, que ganhou este apelido porque, quando voltou da guerra, fazia pão e distribuía para os doentes pobres.

Pode ser que venha de família, portanto, o interesse pelo trabalho voluntário. Sebastiana faz parte da Rede Feminina de Combate ao Câncer, é aposentada e recebe a colaboração dos filhos e do cunhado, que são empresários do setor de ali-

Sebastiana: dedicação sem fronteiras.

mentação: "Eles sempre estão doando alimento para o hospital. Além disso, a família colabora, também com agasalhos".

Mas ela não se dedica só ao "trabalho de estética", como define sua atividade. Há pouco tempo, promoveu o reencontro de dois irmãos: "Eles são da Polônia, e não se viam há muitos anos. O pa-

ciente que veio de Irati, disse que tinha uma irmã que morava em Curitiba. Eu lutei e consegui encontrá-la no bairro do Capão Raso. Isso gratificou muito a gente".

Quanto ao estudo de línguas, diz que não sente dificuldades para aprender-las, principalmente o polonês, porque num colégio onde estudou, na

cidade de Araucária, aprendeu as primeiras lavras do idioma. Sebastiana, que foi menageada neste ano pelo Hospital Erasto Gaertner, afirma que: "Amo muito os doentes porque, em muitos casos, são abandonados pelas famílias e precisam de carinho no final da vida".

GANHE UM VÍDEO-CASSETTE "AIWA"

Todo novo assinante do LUD, de agosto a outubro, concorrerá a um vídeo-cassette marca "Aiwa", 2 cabeças, novo, com a centena do número do recibo de assinatura.

Assinatura anual dará direito a dois números, o seu de assinante e o do recibo.

Seja um dos que assinam o LUD e resgatam suas raízes!

DÊ UM PRESENTE ÀS SUAS ORIGENS!

Sim, quero acompanhar o que acontece nos meios polônicos brasileiro e mundial, assinando já o nosso LUD/O POVO. Peço enviar-me cobrança ao endereço abaixo:

Nome.....

Endereço.....

Bairro/Caixa Postal..... CEP.....

Cidade..... Estado.....

Data: / / Assinatura

Prefiro assinar por () 50 edições-anual-Cr\$ 5.000,00

() 25 edições-semestral-Cr\$ 3.000,00

NÃO MANDE DINHEIRO AGORA!

ASSINE
LUD
11 anos
O POVO

**RESGATE
AQUILO QUE
ESTÁ DENTRO
DE VOCÊ:
SENTIMENTOS E
RAÍZES DE
VOCÊ MESMO!**

**CARTÃO-RESPOSTA
NÃO É NECESSÁRIO SELAR**

O selo será pago por Editora LUD Ltda.

80.410 - Curitiba - Paraná